ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

✦ číslo 7, KVĚTEN 1997 ✦

REKTOR INAUGUROVÁN

Do rektorského křesla Univerzity Pardubice 27. února usedl prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc., který doposud působil jako proděkan chemicko-technologické fakulty. Prof. Pytela, v pořadí druhý rektor Univerzity Pardubice, ve funkci rektora nahradil odstupujícího prof. Ing. Ladislava Kudláčka CSc. Inaugurace se účastnilo 250 osobností zastupujících vysoké a střední školy, vědecké ústavy, kulturní organizace, instituce státní správy a samosprávy a soukromé společnosti.

První gratulace od náměstka ministra školství, tělovýchovy a mládeže prof. Ondráčka
Foto: Ing. Radan Duchoň, FOKUS

Představujeme nového kvestora . . .

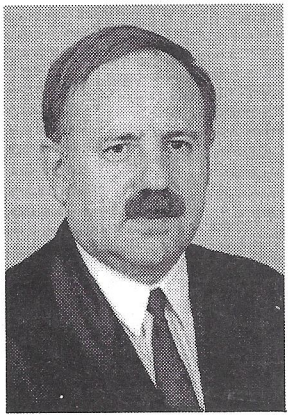

Ing. Milan Bukač

Narozen v roce 1950. Vysokoškolské vzdělání získal absolvováním Vysoké školy strojní a textilní v Liberci, kterou ukončil v roce 1973. V následujících několika letech pracoval jako technolog, později i jako vedoucí zkušebny v podniku Vigona Svitavy. Zkušenosti s řízením práce získal ve funkci ředitele a později generálního ředitele akciové společnosti JUNIOR centrum, a.s. řízené Fondem dětí a mládeže ČR. V letech 1994 - 1996 pracoval jako výkonný ředitel akciové společnosti Everwood, a.s. Pardubice a po konkursním řízení nastoupil v srpnu 1996 do funkce ředitele Správy kolejí a menzy Univerzity Pardubice.

K 1. dubnu 1997 byl na základě konkursního řízení rektorem jmenován do funkce kvestora Univerzity Pardubice.

HUMANIZACE UNIVERZITY: CESTA K SEBEUTVÁŘENÍ A ODPOVĚDNOSTI

Jedním z klíčových záměrů současného vedení Univerzity Pardubice je vytvořit podmínky pro postupný rozvoj humanitních oborů na půdě univerzity. Z těchto důvodů byla ustavena při univerzitě Rada pro rozvoj humanitních studií, která se sešla na svém prvním zasedání 16. dubna a jejímiž členy rady jsou vedle zástupců univerzity také pedagogové z Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Příspěvek doc. Rýdla, který je rovněž členem rady, by měl podnítit diskusi na toto jistě aktuální téma.

Ing. Pavol Mazan
rektorát

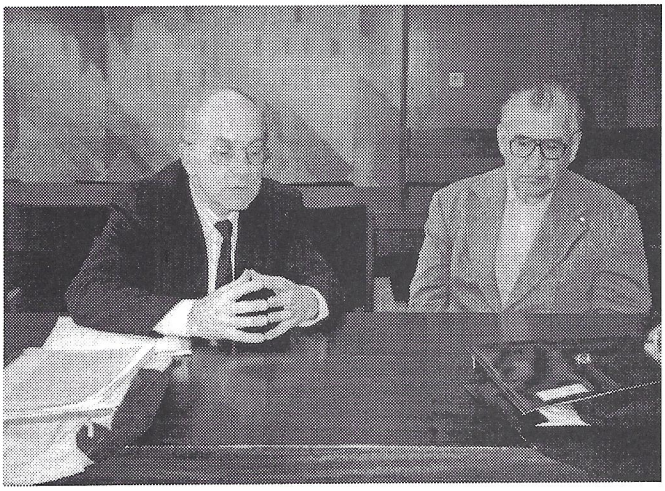

prorektor doc. Janda (UPa) doc. Pešek (FF UK)
při zasedání Rady pro rozvoj humanitních věd UPa
Foto: Ing. Pavol Mazan

Klíčovými principy současných progresívních tendencí organizace školství ve světě jsou *demokratizace* (spojená s vysokou mírou liberalizace) a *humanizace* (spojená se změnami sociálních vztahů a chováním jednotlivce). Zdůrazňována je zejména potřeba kvalitativních změn v oblasti vnitřní práce vzdělávacích institucí. Uskutečňování ideje humanizace v pedagogických a sociálních souvislostech je považováno za nezbytnou podmínku kvalitativních změn v oblasti výchovy a vzdělávání. Tak je v obecné rovině kladen důraz na změnu funkce vzdělávací instituce: od prioritně poznatkového charakteru se přechází k prioritně kultivačnímu, pro který má charakter poznatkový jen zprostředkující (nikoliv cílový) význam a smysl. Tyto tendence a požadavky se dotýkají také univerzit, které mají díky vlastní vysoké autonomii značné předpoklady je uskutečňovat.

1. Smysl pojmů sebeutváření a vlastní odpovědnosti

Možnost vlastní odpovědnosti za sebeutváření se patří k základním prvkům svobodné společnosti. Existují totiž hodnoty, které platí stejnou měrou jak pro jednotlivce, tak i pro skupiny nebo instituce. Není bez účelu přemýšlet o významu takových hodnot i ve vztahu k oblasti vzdělávání, a to jak z hlediska institucionálního, tak i pedagogického. Jde o otázky: jak může působit jednotlivá instituce na základě vlastních rozhodnutí a jaké možnosti sebeutváření a vlastní odpovědnosti z takových rozhodnutí plynou pro jednotlivce? Obrátíme-li pozornost k možnostem sebeutváření a vlastní odpovědnosti z něho vyplývající v oblasti vzdělávání, zaměřuje se naše pozornost zejména na vysokoškolskou úroveň. Zcela nezávisle od všech právních a finančních rámcových podmínek ukrývá jakákoliv náročnější vědecká činnost nutnou míru sebeutváření a vlastní odpovědnosti v sobě samé, přičemž každá vědecká činnost staví vůči každému pokusu o omezení nebo kontrolu nepřekonatelné hranice.

Skutečné bádání a vzdělávání, které probíhá v jednotě s bádáním a vychází z něho, v sobě nutně obsahuje moment nepředvídatelnosti. Může být posuzováno a upravováno vždy jen následně. Výsledky sebeutvářeného vědeckého jednání jsou tedy ve světě jedinečné, a kdo by je chtěl změnit, musel by vyvinout kvalitativně vyšší úsilí. Vnitřní nutnost sebeutváření vzdělávání vlastně omezuje míra aplikace politických a ideologických nástrojů pro vzdělávání a výzkum. A to za předpokladu, že je politický režim na kvalitě obou činností mocensky zainteresován.

Vysoké školy disponují - zcela nezávisle na politických podmínkách a vlastním právním a finančním rozhodovacím prostoru - velkým vnitřním duchovním potenciálem pro sebeutváření a vlastní odpovědnost. Mají také ve svém okruhu adresátů příznivé rámcové podmínky pro činnosti, za které jsou odpovědny jen samy sobě. To platí zejména o výzkumu, který je tím úspěšnější, čím více je schopen odpovídat za rozvoj vlastních metod poznávání (zaměření na rozvoj sebe sama), nebo čím více je schopen poskytnout odpovědi na problémy ve společnosti, a to se všemi důsledky vědecké reputace a dalších možností rozvoje vědecké práce. Okruhem adresátů rozumíme buď vědecké společnosti nebo zájemce z oblasti hospodářství, státních orgánů nebo veřejnosti vůbec.

Jiný okruh adresátů, který je pro důsledky sebeutváření a vlastní odpovědnosti mnohem komplikovanější, tvoří studenti, tedy přesněji řečeno: pro studium připravení a studovat chtějící mladí dospělí. Tito adresáti vzdělávací nabídky vysoké školy se od studentů nižších vzdělávacích institucí liší v těchto znacích: jsou - plnoletí, ve vztahu ke vzdělávací nabídce jsou v určité míře schopní vlastního rozhodnutí a jsou - mobilní, tj. nejsou vázáni vzhledem ke svému bydlišti na určitou vysokou školu, ale díky možnostem jiného ubytování mohou reálně využít práva svobodné volby školy.

Zásadní hranice, kterou může být vysokoškolské vzdělávací instituci omezován svobodný prostor k sebeutváření a vlastní odpovědnosti, je tak dána intelektuální a skutečnou rozhodovací schopností adresátů, tedy těch, kterých

se dotýká (studenti a vyučující). Svoboda je za každé okolnosti svobodou volby. Pro náš problém to znamená: přenese-li se rozhodování o vzdělávací nabídce z všeobecné, veřejné a politickými volbami ovlivňované roviny na rovinu samotných vzdělávacích institucí, zvýší se jejich sebeurčující moc i míra rizika vlastní odpovědnosti vůči vnějším zájemcům. Se vzájemným působením obou stran, tedy vlastním rozhodováním a vnějšími vlivy, se musí každý vypořádat sám.

Druhou prioritní otázkou, co by mohlo znamenat více svobodného prostoru vysokým školám, je otázka důsledků jejich sebeurčujího jednání a konání. Sebeutváření a vlastní odpovědnost, pokud jsou míněny vážně, znamenají možnost a riziko. Přirozeně máme na mysli možnosti, které sebeutváření a vlastní odpovědnost nabízejí zejména vysokým školám. Ale ani zde bychom v zájmu obecné spravedlnosti a reálnosti neměli ztrácet ze zřetele hranice možného a měli se ptát: Kdo nese případná rizika? Rizika se objevují již tehdy, když libovolné změny nejsou zajištěny libovolnou sumou. Ale neexistuje žádný úřad nebo politický orgán, který by se také tímto řídil a podle toho jednal a libovolné požadavky uspokojoval. Na druhé straně si ale nedovedeme představit úřad nebo jiný veřejný orgán, který by veřejně financovanou vysokou školu nechal "jet dále proti zdi", když by se ve výsledku jejího sebeutváření průběh věcí obracel od předem daných možností přes skutečná rizika až k předvídatelné katastrofě. Je také velmi těžké si představit, jaké právní nároky by se nacházely pro postižené vlastní či nevlastní vinou. V této úvaze nejde o hledání omezení možností sebeutváření a vlastní odpovědnosti, ale o nalezení míry tohoto sebeutváření a vlastní svobody vysokých škol z hlediska právního a finančního pohledu a o hledání možností k jeho dalšímu rozšiřování. V těchto úvahách je nutné být především věcný a střízlivý. Sebeutváření a vlastní odpovědnost jsou tak vznešenými (až posvátnými) pojmy, že by s nimi nemělo být prostě experimentováno a hazardováno. Neměli bychom tedy jen mluvit o tom, jak by to bylo krásné, kdyby všechno bylo uskutečňováno ideálně podle našich představ, ale také o tom, co by z toho mohlo vzniknout špatného a jaké nebezpečí je v uskutečňování výše uvedeného ukryto, ba přímo co by se mělo v jistých hranicích špatného vyskytovat, aby mohl model skutečně fungovat ve smyslu nutných vlastních korektur. Potřebujeme tedy scénáře o tom, co by mohlo probíhat, a řídící mechanismy pro realizaci. Jde především o životní možnosti a šance těch, kteří na vysokých školách pracují a studují a následně i o šance celé společnosti.

2. K finančním rámcovým podmínkám

Hovoříme-li o rámcových finančních podmínkách, musíme respektovat pojem globálního rozpočtu. V našem případě ho lze chápat jako určitou finanční částku, kterou vysoká škola vydává za určitou dobu a přitom ji využívá k plnění úkolů s vlastní odpovědností. Zda z toho skutečně vyplývá možnost k sebeutváření, závisí jen na poměru mezi prostředky a úkoly. Je tedy velmi obtížné pochopit důvody požadavku po bezpodmínečném rozpočtu. V Německu nyní zvažují možnosti řešení vztahu mezi požadavky a možnostmi tak, že je navrhováno rozdělit rozpočty vysokých škol na položky "základního zajištění" a na další proměnlivé nebo nadstandardní části, jejichž financování by záviselo na plnění předem dohodnutých výkonových a kvalitativních kritérií. Spory se objevují v metodice měření a posuzování základního zabezpečení tak, aby mohla každá vysoká škola plnit jasně vymezitelné úkoly ve výuce a výzkumu a přitom měla určitý svobodný prostor k získání dalších finančních prostředků, které by umožnily uskutečnit další aktivity, jež by následně vedly k vyšším výkonům a tím i k dalším větším svobodným prostorům pro sebeutváření školy. V tomto ohledu bychom jistě našli řadu inspirací podobného "know how" v praxi dalších západoevropských zemí, jak to dělat, ale i jak to nedělat. Zdá se, že pro fungování takového modelu nevyhnutelné, aby by byl vytvářen individualizovaný vztah mezi částí vysokoškolského hospodaření závislého na výkonu a zároveň proměnlivou součástí v příjmech jedinců odpovědných za výkon, tedy nositelů rozhodovacích kompetencí uvnitř vysoké školy. Pokud se to nestane, tak se velmi brzy promění vznešenost sebeutváření a vlastní odpovědnosti v "pouze krásně zvučnou rudnou žílu a pronikavý zvon" (Apoštol Pavel). Při všech těch krásně znějících výrocích o vlastním všeobecném rozvoji myslíme zejména na kolegy ve společenských vědách. Je jasné, že celá věc je v praxi mnohem složitější. Je stále samozřejmé, že technické disciplíny mohou nárokovat mnohem více peněz na vlastní výzkum než např. skromná literární věda. A kromě toho musí být zohledňovány i vnější faktory, vyplývající z regionální a strukturální politiky, lokálních potřeb a zájmů atd. Ať by byl strukturovaný vysokoškolský rozpočet co možná nejpodrobnější a pokrýval by oblasti od vlastní odpovědnosti přes stavební investice, až po šedou správní byrokracii, vždy by měly zůstat rozhodující dvě zásady, výše již uváděné:

1. rozlišování základních a výkonových součástí rozpočtu
2. vytvoření vztahu mezi vysokoškolským rozpočtem a individuálními příjmy těch, na nichž závisí práce a rozhodování o tom, co bude vysoká škola na základě svého práva na sebeutváření dělat.

Teprve za těchto okolností bude globální rozpočet skutečně funkční. Zároveň by byla získávána také kritéria pro rozhodování o tom, kdy by byl vnější zásah do vysoké školy zvnějšku nutný a oprávněný.

3. K rámcovým podmínkám právního charakteru

V předchozím textu požadované individuální důsledky jsou legitimní právě proto, že právní rámec vysokých škol již umožňuje značnou rozhodovací kompetenci škol při formulování vlastních cílů, smyslu existence a při vzniku zaměstnaneckého poměru. To např. v Německu ještě tak vysoké jako u nás není, protože je tam stále udržován vysoký vliv ministerstva, což je také předmětem diskusí, směřujících k tématu zvyšování kvality práce vysokých škol. Co je ale oběma (a více) zemím společné, je, že ústředním bodem problematiky služebního práva na vysokých školách by měla být vzájemná vyváženost poměru mezi výkonovými nároky a vědeckou svobodou. Podle diskusí v německých vysokoškolských časopisech se zvy-

šuje v Německu počet odkazů na zkušenosti zejména anglosaských vysokých škol. V žádném případě totiž není zpochybňována hodnota skutečné osobní nezávislosti vysokoškolského učitele, která ale platí pro obsah, metody a formy výuky a výzkumu a nechrání před nároky na výkon a ani před oprávněným očekáváním studentů ve vztahu na kvalitu výuky. Jinak řečeno: Ústavní právo individuální vědecké svobody je v extrémním případě i právem na hloupost, ale v žádném případě právem na lenost, a nikdy nezbavuje vysokoškolského učitele povinností, protože za jejich plnění je placený. Z toho by mohlo také vyplývat tvrzení, že by měli učitelé vykonávat jen vznešené činnosti, což by ale celý problém jen zamlžovalo.

Jednání se také zúčastnili: doc. Teplý, Upa (vlevo) a prof. Kavka, FFUK
Foto: Ing. Pavol Mazan

Zásadním problémem je utváření rozhodovacích a řídících procesů, které by zajišťovaly strukturální akceschopnost vysoké školy. To předpokládá participační práva všech skupin vysokoškolských pracovníků a zvláštní práva vysokoškolských učitelů. Nemělo by ale asi smysl hovořit o sebeutváření a vlastní odpovědnosti vysoké školy, kdyby se stala hříčkou soupeřících menšinových skupin nebo kdyby se stala ochrannou institucí profesorských privilegií. Instituce, která není schopna dynamického pohybu, nemůže se zevnitř utvářet a v žádném případě přebírat vlastní odpovědnost. Jako důležité a nutné se ukazuje jasné a jednoznačné vymezení pojmu akademická *samospráva,* který získává smysl jen tehdy, jestliže v sobě obsahuje odpovědnost a akceschopnost vysoké školy jako korporace, tedy v její celistvosti, a nikoliv jen jako koordinátora individuálních práv, jak je to někdy omylem prezentováno.

Sebeutváření a sebeodpovědnost vysoké školy nelze také oddělovat od možnosti vlastní profilace a od vůle a schopnosti soutěžit s ostatními vysokými školami. To platí jak pro vědu, tak i pro vzdělávání. V oblasti vědy a výzkumu je to nejen všeobecně uznáváno, ale v praxi také vysokou měrou uskutečňováno. Mohlo by zde tedy jít jen o zlepšování vyzkoušeného. Zcela jinak to ale vypadá v oblasti výuky, v níž otázka úrovně vysoké školy v určitém oboru hraje pro rozhodování studenta na rozdíl od minulosti velmi malou roli. Podstatné jsou stále vnější podmínky ke studiu (otázky kolejí, výše nájemného, dopravní problémy apod.). Velmi komplikované je najít odpovědi na otázku, jak lze sebeutváření a vlastní odpovědnosti dosáhnout v nabídce výuky.

Existují dvě základní podmínky, které musí být pro studium a výuku splněny, aby se sebeutváření a sebeodpovědnost stala něčím jiným než nástrojem pro "oslazení" nesnesitelných strukturálních a finančních podmínek prostřednictvím náhodné hry libovůle. První podmínkou je realistické zjištění skutečné studijní kapacity. Takové zjištění musí vycházet z toho, co je reálně požadováno k tomu, aby mohla být studentovi nabídnuta v určitém oboru na přesně definovaném standardním stupni jasná vyhlídka na úspěch. Aby byla tato možnost úspěchu reálná, musí být zohledněny všechny relevantní faktory. Mezi ně patří zejména možnost plně se soustředit na studium a nerozptylovat se existenčními problémy.

Druhou základní podmínkou je právo vysokých škol vybírat si (alespoň v prvním kole) z řady uchazečů o studium ty neschopnější, a to podle kritérií, která si odborná pracoviště vysokých škol samy zvolí. Zde se nabízí principiální možnost promýšlení vztahu přijímacích zkoušek na vysoké školy k maturitní zkoušce na střední škole. Vzhledem k současné úrovni a nemožnosti objektivního srovnání maturitních zkoušek z jednotlivých škol lze brát na výsledek studia na střední škole při přijímacím řízení na vysoké škole jen minimální ohled. Právo výběru ke studiu nesmí být ovšem zpochybňováno, protože je výrazem autonomie vysoké školy, která za jeho uplatňování nese plnou odpovědnost.

Závěrem

Závěrem bychom chtěli vyjádřit určitou starost o kvalitu pracovníků na vysokých školách, zejména učitelů, kteří jsou schopni a připraveni převzít vedoucí postavení se všemi jeho riziky a možnostmi a přispívat tak k rozvíjení vysoké školy jako korporace s přímým výrazně kulturním, vědeckým, ale i nepřímo ekonomickým posláním pro celou společnost. Taková funkce v současnosti předpokládá spoluvytvářet formy a obsahy sebeutváření vysoké školy a nést za to také přímou odpovědnost. Jde zde totiž o víc. Dokáží akademičtí funkcionáři efektivně plnit sebeutvářecí činnosti vysoké školy, nebo je nutné vytvářet k zajištění podmínek pro tuto činnost široký byrokratický aparát? Byl by to smutný konec tradice participačního a korporačního modelu řízení a správy středoevropských vysokých škol, a tím i výrazné ochuzení celé demokratické společnosti. Té nesmí být upíráno právo (za zákonem jasně definovaných podmínek) na intervenci v zájmu veřejnosti (prostřednictvím vlády nebo parlamentu), pokud rizikové principy sebeutváření a vlastní odpovědnost vysoké školy narušují nebo přímo škodí zájmům rozvoje demokratické společnosti.

doc. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
Ústav jazyků a humanitních studií

Nové vedení Dopravní fakulty Jana Pernera

Akademický senát DFJP Univerzity Pardubice na svém zasedání dne 13. února 1997 zvolil nového děkana a dne 4. března 1997 schválil nové proděkany; konstituoval tak nové vedení fakulty na období 1997 - 2000. Děkanem se stal prof. Ing. Milan Lánský, DrSc., proděkany jsou prof. Ing. Jaroslav Čáp, DrSc. - proděkan pro rozvoj fakulty, doc. Ing. Josef Volek, CSc. - proděkan pro pedagogickou činnost a doc. Ing. Vlastimil Melichar, CSc. - proděkan pro vědecko-výzkumnou činnost a zahraniční styky.

prof. Ing. Milan Lánský, DrSc.

Prof. Lánský se narodil 23. ledna 1939. V roce 1961 zakončil studium na Strojní fakultě ČVUT Praha. V roce 1976 obhájil kandidátskou disertační práci, v roce 1979 habilitační práci, v roce 1988 doktorskou disertační práci. V roce 1989 byl jmenován profesorem v oboru dopravní technika a technologie. V rámci své odborné praxe působil v letech 1etech 1956 - 1961 jako odborný asistent na Strojní fakultě ČVUT, v letech 1961 - 1963 jako projektant ve Spolaně Neratovice, v letech 1963 - 1966 jako vedoucí technologie a konstrukce ČSD PKVP Nymburk, v letech 1966 - 1967 jako referent strojů v SZM Jelšava, 1967 - 1993 jako zástupce vedoucího katedry na VŠDS Žilina. Od roku 1993 působí na Univerzitě Pardubice.

Ve své vědecké práci se zabývá problematikou konstrukce a údržby strojů a dopravních prostředků, optimalizací provozních a údržbových režimů a diagnostickými systémy. Vytvořil vědeckou školu v oblasti diagnostiky dopravních prostředků. Výsledky své práce publikoval jako autor nebo spoluautor v celkem 246 publikacích. Z toho 18 prací v zahraničí nebo v mezinárodní spolupráci. Je členem řady vědeckých a odborných orgánů, prezidentem Nadace Jana Pernera, členem Klubu jakosti při Hospodářské komoře v Pardubicích.

prof. Ing. Jaroslav Čáp, DrSc.

Prof. Čáp se narodil 6. března 1935. V letech 1953 - 1958 studoval na Vysoké škole železniční v Praze. V roce 1971 obhájil kandidátskou disertační práci, v roce 1976 habilitační práci, v roce 1988 doktorskou disertační práci. V roce 1989 byl jmenován profesorem v oboru Stavba dopravních strojů a zařízení. V letech 1958 - 1962 pracoval v závodě El. lokomotivy ŠKODA Plzeň, v letech 1962 - 1965 jako výzkumný pracovník VŠDS Žilina, od roku 1965 do roku 1993 jako vysokoškolský pedagog. V letech 1990 - 1993 byl děkanem fakulty SET VŠDS Žilina. Od roku 1993 působí na Univerzitě Pardubice.

V pedagogickém procesu je zaměřen na problematiku teorie a konstrukce kolejových vozidel v zaměření na mechanickou část, ve vědecké činnosti se zabývá problematikou teoretického a experimentálního řešení přenosu tečných sil kolejových vozidel, otázkami bezpečnosti jízdy kolejových vozidel, zejména brzdění. Je autorem 42 samostatných vědeckých prací částečně publikovaných i přednesených v zahraničí, autor i spoluautor dalších 20 prací. Je předsedou řady komisí pro obhajoby vědeckých a vědecko-pedagogických prací, členem několika vědeckých rad, členem podoborové a oborové komise Grantové agenutry ČR.

doc. Ing. Josef Volek, CSc.

Doc. Volek se narodil 15. června 1948. V létech 1966-71 studoval na Vysoké škole dopravy a spojů v Žilině, obor - provoz železnic. V roce 1982 obhájil kandidátskou disertační práci v oboru 37-01-9 - dopravní technika. V roce 1996 obhájil habilitační práci na Fakultě strojní Vysoké školy báňské, Univerzity Ostrava. Po ukončení vysoké školy pracoval v létech 1971-1975 na Výzkumném ústavu dopravním v Žilině. V létech 1975-1990 potom na Vysoké škole dopravy a spojů v Žilině, katedře matematických metod v dopravě. V roce 1990 přešel na Ústav rozvoje komunikací VŠDS. Na DFJP pracuje od roku 1993. Na katedře technologie a řízení dopravy zabezpečuje výuku metod a aplikací operačního výzkumu v dopravě.

V oblasti základního výzkumu se zaměřuje na studium pohybu dopravních elementů v dopravní síti, hierarchické dopravní plány, kritéria optimality a kvality dopravních plánů, řízení adresných a neadresných toků na dopravních sítích, modelování rozhodovacích situací v dopravě a jejich řešení. V oblasti aplikovaného výzkumu se podílí na řešení oběhových, svozných a rozvozních úloh a lokačně-alokačních úloh.

V průběhu své praxe absolvoval více zahraniční stáží, z nichž nejvýznamnější byly: v roce 1979 8-měsíční stáž na SNCF (francouzské železnice), v roce 1982 měsíční studijní pobyt na Kijevskom institutě inženěrskoj aviacii, v roce 1995 dvouměsíční stáž v Genova Recherche v Itálii a v roce 1996 měsíční studijní pobyt v Pole Universitaire Européen de Lille ve Francii. Je autorem více než 50 publikací, aktivně se zúčastnil 12 konferencí, z toho 6 mezinárodních.

doc. Ing. Vlastimil Melichar, CSc.

Doc. Melichar se narodil 22. března 1950. V roce 1973 ukončil studium na VŠDS v Žilině, fakultě provozu a ekonomiky dopravy. V roce 1984 obhájil kandidátskou disertační práci, v roce 1995 habilitační práci.

Nejprve pracoval jako odborný asistent výzkumu ve Výzkumném ústavu dopravním v Žilině, v roce 1975 jako inženýr žel. dopravy v ČSKD Intrans, Brno-Horní Heršpice a od téhož roku na VŠDS v Žilině. Od roku 1993 působí na Univerzitě v Pardubicích.

Ve vědecké a odborné činnosti je zaměřen na problematiku ekonomiky, marketingu a logistiky v dopravě. Výsledky své práce publikoval v 9 článcích v odborných časopisech, 9 příspěvcích na mezinárodních i celostátních konferencích, ve 3 skriptech a 26 výzkumných pracích a studiích.

Při příležitosti schvalování proděkanů akademickým senátem DFJP Univerzity Pardubice se **nově zvolený děkan DFJP prof. Lánský vyjádřil ke strategickým záměrům dalšího rozvoje naší fakulty**, které chce se svými spolupracovníky postupně realizovat:

- Další upevnění vnější a vnitřní stability ekonomického postavení DFJP. Jeho důležitou součástí bude aktivní přístup k dořešení trvalého umístění fakulty zde v Pardubicích, dále další upevnění a rozvoj našich dislokovaných pracovišť (Česká Třebová, Praha, Staré Hradiště).
- Vědecký a pedagogický rozvoj DFJP jako souhrn rozvoje kateder a pracovišť fakulty. Součástí je budování laboratoří.
- Další stabilizace vědecko-pedagogického postavení DFJP v rámci ČR.
- Další rozvoj společenského postavení a upevňování prestiže DFJP v rámci ČR.
- Příprava DFJP jako celku, i jednotlivých kateder individuálně, na integraci do evropského systému vysokých škol v rámci vstupu ČR do Evropské unie.
- Integrální přístup k sociálnímu, personálnímu a společenskému rozvoji DFJP, zahrnující všechny pracovníky a studenty.
- Aktivnější boj o "právní" legalizaci vědy o dopravě jako součásti vědecké a legislativní činnosti DFJP.

doc. Ing. Milan Graja, CSc.
Dopravní fakulta Jana Pernera

• fakulty • FChT • fakulty • FChT • fakulty • FChT • fakulty • FChT • fakulty • FChT •

Unikátní pracoviště na Univerzitě Pardubice

Po ročním provozu hodnotí pracovníci katedry analytické chemie své zkušenosti s unikátním zařízením - spojením kapalinové chromatografie s hmotnostní spektrometrií (LC/MS).

Kapalinový chromatograf firmy Waters je vybaven automatickým dávkovačem vzorků a detektorem s diodovým polem.

Hmotnostní spektrometr VG PLTAFORM (firma Fison) s rozsahem hmot do 3000 Da umožňuje 2 způsoby ionizace - ionizace elektrosprejem, nebo chemickou ionizací za atmosférického tlaku.

Druhý hmotnostní spektrometr MD 800 je v laboratoři spojen s kapalinovým chromatografem přes Particle beam. Získaná hmotnostní spektra nárazem elektronů je možné porovnávat s knihovnou spekter.

V prvním kroku analýzy jsou látky separovány kapalinovou chromatografií a ve druhém jsou pomocí hmotnostního detektoru získána hmotnostní spektra jednotlivých látek, čímž se určí jejich molekulová hmotnost a s využitím dalších informací lze odvodit struktury i pro velmi komplikované sloučeniny.

"Jedná se o doposud jediné pracoviště v České republice, kde lze separovat a analyzovat o koncentracích ppb (1g v $10m^3$ vody). O tom se nám vědcům před deseti lety ani nezdálo. Představuje to v oblasti instumentální analýzy významný pokrok, což např. umožní daleko přesněji stanovovat stopové koncentrace toxických látek v životním prostředí," uvedl prof. Churáček, autor projektu v hodnotě více než 8 mil. Kč, který univerzita získala z prostředků Grantové agentury České republiky.

"Pracoviště samozřejmě neslouží pouze potřebám univerzity, ale využívá jej celá řada průmyslových podniků a výzkumných laboratoří z celé republiky. Prováděli jsme např. analýzy tiskařských a textilních barviv, farmakologických a kosmetických přípravků, stanovení molekulových hmotností bílkovin a svými výsledky jsme přispěli k lepšímu poznání procesů probíhajících při výrobě bionafty," doplňuje Ing. Milan Holčapek, analytik obsluhující popsané přístroje.

(převzato z časopisu CHEMagazín 97, číslo 1, str. 6)

• konference • konference • konference • konference • konference • konference • konference •

Mezinárodní konference ETIKA PODNIKÁNÍ A VEŘEJNÉ SPRÁVY

Ve dnech 10.-12.4.1997 se v Hradci Králové konala v prostorách nově zrekonstruované budovy bývalé Jezuitské koleje mezinárodní konference **Etika podnikání a veřejné správy** pod patronací biskupa královehradecké diecéze J. E. biskupa Karla Otčenáška.

Ekonomicko-správní fakulta Univerzity Pardubice byla jedním z hlavních pořadatelů této konference, společně s Fakultou řízení a informační technologie VŠP Hradec Králové, Nadací pro podporu etiky v podnikání, společností Manažeři bez hranic a měsíčníkem Hospodářských novin Moderní obec.

Význam a nespornou důležitost konference, zejména v současné době, potvrdili na slavnostním zahájení ve svých projevech J. E. biskup ThLic. Karel Otčenášek Dr.h.c, vedoucí kanceláře prezidenta republiky Ivan Medek, ministr pro místní rozvoj Ing. Jaromír Schneider, ministr obrany JUDr. Miloslav Výborný, primátor Hradce Králové Ing. Martin Dvořák a za pořadatele ředitel Nadace pro podporu etiky v podnikání Ing. Jan Patočka a prezident společnosti Manažeři bez hranic doc. Ing. Zdenek Dytrt, CSc.

Jednání konference probíhala v pěti workshopech:

1. **Etika a právní řád**, kterému předsedal PhDr. V. Peřich, viceprezident NKÚ
2. **Etika - ekonomika - společnost**:
   Předsedal prof. L. Mlčoch, CSc., děkan fakulty sociálních věd UK Praha
3. **Úloha etiky ve strategickém a taktickém řízení podniků**:
   Předsedal Ing. V. Petříček, náměstek ministra průmyslu a obchodu
4. **Úloha etiky v regionální veřejné správě**:
   Předsedal doc. Ing. R. Roudný, CSc., děkan FES, UPa
5. **Teoretické aspekty etiky v řízení podniků a správy**:
   Předsedala prof. dr. J. Pešková, CSc., UK Praha

O tom, že problém etiky podnikání a veřejné správy není omezen pouze na podnikání a správu samotnou, ale vyžaduje zamyslet se nad etikou celé společnosti, svědčí široké spektrum profesního zaměření účastníků konference. Patřili k nim nejen zaměstnanci vysokých škol, ministerstev a vládních úřadů, ale i zástupci bank, soukromého sektoru a církve. Příspěvky všech 66 účastníků konference budou publikovány ve sborníku.

Konferenci slavnostně ukončil přednosta Okresního úřadu v Hradci Králové Ing. Pavel Bradík, který poděkoval všem účastníkům, za jejich podněty a zkušenosti a organizátorům za uspořádání konference na tak aktuální téma, jakým etika v podnikatelské a veřejné sféře bezesporu je.

Ing. Romana Provazníková
Fakulta ekonomicko-správní

2. odborný seminář Svařování v železniční dopravě

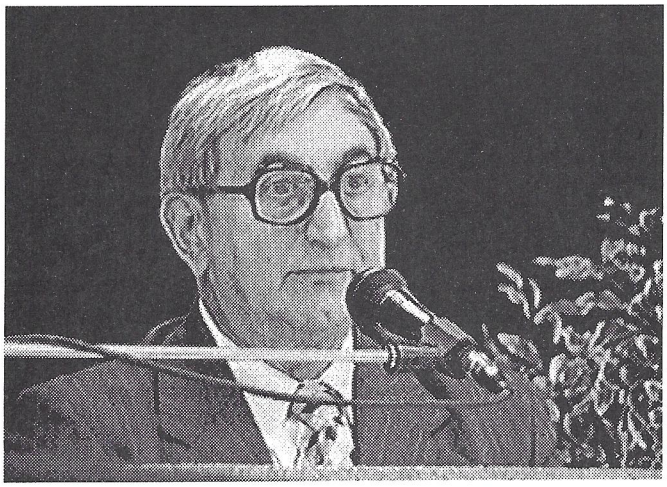

Seminář zahájil vedoucí Dislokovaného pracoviště DFJP doc. Ing. Břetislav Till, CSc.
Foto: © OIK

Ve dnech 25. - 27. února 1997 se v České Třebové konal 2. odborný seminář Svařování v železniční dopravě, uspořádaný pracovníky Dislokovaného pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera ve spolupráci s Depem kolejových vozidel a Svářečskou školou ČD v České Třebové, Regionálním ekologickým informačním, poradenským a školicím střediskem Nadace Jana Pernera a DOM Pardubice. Záštitu nad seminářem převzali děkan DFJP prof. Ing. Hynek Šertler, DrSc. a vrchní přednosta DKV Česká Třebová Ing. Emil Efler. Cílem semináře bylo umožnit odborníkům výměnu zkušeností a seznámit je s novinkami v oboru.

Již tradičně byl odborným garantem této rozsáhlé akce Ing. Jiří Hranička z Drážního úřadu v Praze, organizačními dislokovaného pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera a Ing. Jan Bureš z DOM - ZO 13, s.r.o., Česká Třebová.

Seminář byl zahájen v úterý 25. 2. 1997 v 10,15 úvodním slovem vedoucího DP DFJP doc. Ing. Břetislava Tilla, CSc. Účastníky semináře pozdravili rektor Univerzity Pardubice prof. Ing. Oldřich Pytela, DrSc., přednosta DKV Česká Třebová Ing. Jiří Slezák a p. František Čech jménem starosty města Česká Třebová.

Bohatý odborný program byl určen především pracovníkům z praxe, kteří se zabývají svařováním v železniční dopravě. Přednášející během dvou dnů přednesli příspěvky týkající se odborné způsobilosti svářečských technologů pro řízení a kontrolu svářečských prací v dopravě, schvalování typů drážních vozidel, oprávnění organizací k výrobě a opravám kotlových vozů, technických norem z oblasti svařování, svařování kolejnic pojízdným svařovacím strojem BOA a renovace železničního svršku.

Zazněly také informace o školeních svářečů pro renovaci ocelového materiálu železničního svršku a pro svařování kolejnic technologiemi ESAB, o technologii firmy ESAB pro opravy litých Mn-austenitických srdcovek, o navařování kolejnic technologií automatem pod tavidlem, o aplikaci technologie svařování RAILTECH ve střední a východní Evropě. Účastnící semináře se rovněž seznámili s možnostmi využití technologie žárových nástřiků ve výrobě a opravárenství součástí dopravní techniky.

Zajímavé zahraniční zkušenosti prezentoval pan Eugene Parker z Holland Company, Chicago, USA spolu s Ing. Ladislavem Novotným z Mechanizace traťového hospodářství Praha a.s. v přednášce Elektrické odporové svařování ve výluce.

Hosté ze Žilinské univerzity v Žilině přednesli přednášky Príčiny porušenia a opravy nosičov trakčných motorov hnacích koľajových vozidiel rady 183 a Optimalizácia formovacích zmesí pre termitové zváranie koľajníc, Výskumný ústav dopravný v Žilině byl zastoupen přednáškou Kvalita svařovaného rámu při rekonstrukci osobních vozů.

Středeční odpoledne pak bylo věnováno prezentaci firem FIRESTA Brno, FORM THERMIT Brno, MIKO Havlíčkův Brod s.r.o. a PIRELL Plus Česká Třebová, jejichž zástupci v krátkých příspěvcích představili nabídku resp. výrobní program jednotlivých firem.

Třetí den, ve čtvrtek 27. února, se uskutečnila prohlídka Svářečské školy v České Třebové - Semaníně, kde jednotliví vystavovatelé prezentovali své výrobky a prakticky předváděli technologie svařování.

V průběhu semináře se mohli účastníci seznámit se službami Internetu a s jejich využitím v oblasti svařování v železniční dopravě. Na dislokovaném pracovišti DFJP se postupně vystřídalo více než 60 zájemců, z nichž mnozí dosud o Internetu pouze slyšeli nebo četli; pro ně byly překvapením obrázky ze zahájení semináře, které nasnímal na video kameraman Orlického infokanálu a elektronickou poštou je zaslal pořadatelům semináře, takže již v odpoledních hodinách se na nich mnozí účastníci mohli poznat. Potěšeni si odnášeli informace např. o bezpečnosti práce, o normách ve svařování a mnoho jiných, které si našli pomocí vyhledávacích služeb (zejména *www.atlas.cz* slavil velký úspěch) a vytiskli.

K příjemné atmosféře na semináři přispělo velmi pěkné prostředí konferenčního sálu Integrované střední školy technické Na Skalce i další doprovodné akce - společenský večer, který se konal v restauraci Na Horách a návštěva výstavy betlémů v depozitáři Městského muzea.

Všechny příspěvky, které byly předneseny během semináře, byly otištěny ve sborníku, který je možné zakoupit na DP DFJP, Slovanská 452, 560 02 Česká Třebová. Zkrácené

Pohled do sálu mezi účastníky semináře
Foto: © OIK

verze jednotlivých přednášek jsou rovněž k dispozici na českotřebovském www-serveru (http://ct.upce.cz/ctrebova/wszd2.html).

Celkový počet účastníků dosáhl čísla 207; byli mezi nimi i představitelé kabelové televize Intes-Investu, regionálního i odborného tisku (Orlické noviny, Českotřebovský zpravodaj, Železničář).

Účastníci semináře konstatovali, že seminář byl přínosem z hlediska získání aktuálních informací zejména o normách ČSN EM a o nové legislativě na drahách, ocenili širokou účast odborné veřejnosti i účast firem podílejících se na výstavě a předvádění výrobků a technologií z oblasti svařování v železniční dopravě.

Další, v pořadí již třetí seminář Svařování v železniční dopravě, se bude konat na jaře r. 1999 opět v České Třebové.

doc. RNDr. Jaroslava Machalíková, CSc,
Dopravní fakulta Jana Pernera

Metodika a nástroje pro tvorbu havarijních plánů

Pod tímto názvem uspořádala minulý měsíc katedra anorganické technologie fakulty chemicko-technologické ve spolupráci s firmou T-Soft Praha seminář, kterého se zúčastnili zástupci výrobních podniků, energetiky, CO ČR, státní správy, Policie ČR a městské policie Pardubice, výzkumní pracovníci a pracovníci FChT včetně studentů katerdy anorganické technologie a katedry ochrany životního prostředí.

Po zahajovacím projevu vedoucího kateder anorganické technologie a ochrany životního prostředí doc. Ing. Ladislava Svobody, CSc. a ředitele společnosti T-Soft Praha Ing. Jaroslava Pejčocha vystoupili jednotliví odborníci této organizace a seznámili přítomné se základními systémy, které T-Soft nabízí a realizuje nejen v ČR, ale i v dalších evropských zemích. Jedná se o:

- Program pro tvorbu havarijního systému - systém SPACE.
- Systém EIS (Environmental Information System).
- Systém ochrany datových sítí PERMIT.
- Multimediální a geografický informační systém pro mapové podklady - MaGIS.

Společnost T-Soft tím dokončila svůj projekt zpracování uceleného souhrnu informačních a komunikačních prostředků pro ochranu obyvatel a životního prostředí a obohatila tak svou dosavadní činnost o mezinárodní rozměr. V lednu t. r. podepsaly společnosti T- Soft a EIS International smlouvu o partnerství, na základě které se společnost T-Soft stává výhradním zástupcem společnosti EIS International pro Českou republiku, Slovensko, Rakousko, Maďarsko a další země.

Společnost T-Soft spojila své znalosti krizového řízení a zkušenosti z vývoje vlastního produktu SPACE s tradicí

20 let vývoje produktu EIS. V kooperaci s americkou společností EIS International uvádí na trh řadu produktů, které již několik let zaujímají čelné místo na světovém trhu v oboru krizového managementu.

Produkty EIS s 6000 instalacemi po celém světě představují ucelené řešení informační a komunikační podpory pro krizové plánování a řízení, ochranu obyvatel a životního prostředí. Sdružují v sobě to nejlepší z oblasti krizového managementu, databázového zpracování dat a komunikačních možností s originálně pojatým uživatelským rozhraním. S pomocí produktů EIS bude například realizován evropský projekt jaderné bezpečnosti VISEC. Uvedených 6000 instalací je rozloženo po celém světě, zejména v:
USA, Kanadě, SRN, Velké Británii, Nizozemí, Portugalsku, Španělsku, Belgii, Izraeli, Japonsku a Jižní Korei.

Ředitel společnosti T-Soft Praha Ing. Jaroslav Pejčoch při zahajovacím projevu v Pardubicích
Foto: Ing. Pavol Mazan

K jeho prestižním uživatelům patří: armáda, letectvo a námořnictvo USA, FEMA, EPA, NASA, armáda a letectvo Národní gardy USA, NATO, British Petrol, IBM, Ministerstvo životního prostředí Nizozemí, společnosti Shell Oil, Lockheed, Union Carbide, Johnson Johnson, města New York, Atlanta, Denver a další.

Za pomoci produktů EIS byly řešeny například tyto mimořádné situace: v roce 1995 velký požár v New Yorku, záplavy ve Virginii, tornádo v jihovýchodní části USA. V roce 1994 únik toxických látek v Union Carbide a jiné. V roce 1993 rozsáhlé záplavy po celém území USA, zemětřesení na ostrově Guam a další. K těmto příkladům využití patří i Olympijské hry 1995 v Atlantě, návštěva papeže v USA a skautské Jamboree.

Co mohou systémy T-Soft svým uživatelům poskytnout? Rozsáhlé možnosti zpracování postupů a návodů pro řídící pracovníky, příslušníky zásahových sil, organizační jednotky i celé organizace. Databáze rizikových objektů, rizikových látek a zařazení výpočetních a modelových programů pro hodnocení úniku nebezpečných a toxických látek umožňuje poměrně snadno provádět odhady rizik i rychlou orientaci v případě vzniku mimořádné situace.

Jednotlivé modely umožňují vedení okamžitých přehledů o situaci a jejím vývoji, o zdrojích rizika na území či objektu, o silách a prostředcích, jejich funkcích, úkolech a využití, popis teritoria, areálů, objektů a budov z hledisek rizik, odolnosti, obsazení, vybavení a dalších aspektů. Umožňuje zpracování konkrétních plánů činností, ukrytí a evakuace.

U osob je možné sledovat řadu parametrů kvalifikace, použitelnosti, výcviku, zdravotních předpokladů pro nasazení, vybavení prostředky ochrany, školení, výcviku, přezkoušení a další. Produkt umožňuje využití grafických prostředků a práci v mapě pomocí připojeného GIS.

O šíři problematiky přímo informují názvy jednotlivých modulů:
- denní řízení (situace, aktivace, hlášení)
- riziko a odolnost
- plány a činnosti
- plány míst (teritorium, areály, objekty, budovy)
- prostředky
- chemický management (zařízení, látky, výpočty a modely)
- osoby
- řídící systém
- obnova.

Tento seminář zahájil spolupráci mezi FChT UPa a firmou T-Soft Praha, která se bude vyvíjet dále v pořádání celorepublikové akce na podzim t.r. Uvažuje se mj. i o vytvoření předváděcího a školícího pracoviště v Pardubicích, což by bylo velkým přínosem pro náš region i pro UPa.

doc. Ing. Zdeněk Šmejkal, CSc.
Fakulta Chemicko-technologická

Co a jak učit v matematice na čtyřletém gymnáziu

Ve dnech 20. - 22. února 1997 se v kongresovém sálu Univerzity Pardubice na Stavařově konala konference, které se účastnilo 230 učitelů matematiky čtyřletých gymnázií ČR a zástupců vysokých škol, které připravují budoucí učitele. Konference navazovala na předcházející konferenci učitelů matematiky na nižších gymnáziích, které se na stejném místě konala na podzim 1996.

Pořadatelé: Pedagogické centrum Hradec Králové, odborná skupina pro výuku na gymnáziích při matematicko-pedagogické sekci Jednoty českých matematiků a fyziků, po-

bočka Jednoty českých matematiků a fyziků v Pardubicích, katedra matematiky FES Univerzity Pardubice a Gymnázium Pardubice zajistily velmi zdařilý průběh jednání.

Hlavní referáty přednesli:

1. prof. Ing. Stanislav Kolda, CSc. a jeho spolupracovníci z KM FES doc. RNDr. Bohdan Linda, CSc., PaedDr. Jana Kubanová, CSc. a doc. RNDr. Ludmila Machačová, CSc. (všichni z katedry matematiky fakulty ekonomicko-správní) "Příklady využití pravděpodobnosti a matematické statistiky"
2. RNDr. Josef Kubát (Gymnázium Pardubice) "Metodické poznámky k řešení některých matematických úloh" "Nové pojetí maturitní zkoušky z matematiky na gymnáziu"
3. doc. RNDr. Leo Boček, CSc. (Matematicko-fyzikální fakulta Karlovy univerzity) jako hlavní koordinátor učebnic matematiky pro čtyřletá gymnázia vydávaná nakladatelstvím PROMETHEUS a další autoři doc. RNDr. Emil Calda, CSc., doc. RNDr. Oldřich Odvárko, DrSc., (Matematicko-fyzikální fakulta Karlovy univerzity) RNDr. Eva Pomykalová (Gymnázium Zlín) a RNDr. Dag Hrubý (Gymnázium Jevíčko) podrobně informovali o všech 11 tematických učebnicích
4. doc. RNDr. Emil Calda, CSc. "Kombinatorika - cesty ve čtvercové síti"
5. doc. RNDr. Jan Kratochvíl, CSc.: "Matematická indukce"

Diskuse a další sdělení doplňovaly hlavní referáty. Po celou dobu jednání byly přítomny pracovnice nakladatelství PROMETHEUS. Toto nakladatelství zajišťuje učebnice matematiky a fyziky pro základní školy, gymnázia a střední odborné školy. Účastníci konference měli možnost zakoupení či objednání učebnic.

Na zahájení pozdravil účastníky konference prorektor Univertity Pardubice doc. Ing. Jan Čapek, CSc. Závěrečného jednání konference se zúčastnil vrchní ředitel pro základní a všeobecné vzdělávání MŠMT ČR dr. Hynek Krátký.

Příjemné prostředí na Univerzitě Pardubice a ochota pracovníků Univerzity Pardubice přispěly k úspěšnému průběhu konference. Byli bychom rádi, kdyby tyto konference mohly probíhat ve dvouletých cyklech.

RNDr. Josef Kubát, Gymnázium Pardubice
za organizační výbor konference

Seminář o pedagogice jenského plánu

Dne 26. února 1997 uspořádalo oddělení německého jazyka a oddělení humanitních věd Ústavu jazyků a humanitních studií Univerzity Pardubice odborný seminář o teorii a praxi pedagogiky jenkého plánu.

Zájemci z řad studentů bakalářského i distančního magisterského studia a z řad pracovníků ÚJHS a dalších fakult Univerzity měli možnost seznámit se s problematikou jenské pedagogiky, která je v současném demokratickém světe považována za nejperspektivnější alternativní formu organizace výchovy a vzdělávání vzhledem k potřebám a cílům 21. století.

Po úvodním slově doc. Rýdla se hlavního vystoupení ujala paní Janny Bolink z jenské školy v nizozemském Eipe, která v týdnu od 23. do 28. února vykonávala hospitační a supervizitační činnost na základní škole na Valech v Poděbradech, která jako jediná v České republice realizuje na prvním stupni výuku podle jenského plánu. Janny Bolink se ve svém vystoupení v angličtině a později i v němčině soustředila na vysvětlení smyslu a cílů jenského plánu, v němž vyzdvihla zejména humánní a přirozený vztah k dítěti a jeho osobnosti, principiální změnu vztahu mezi dospělými a dětmi ve škole i mimo školu a v závěru vystoupení uvedla řadu praktických zkušeností s realizací jenského plánu v Nizozemí.

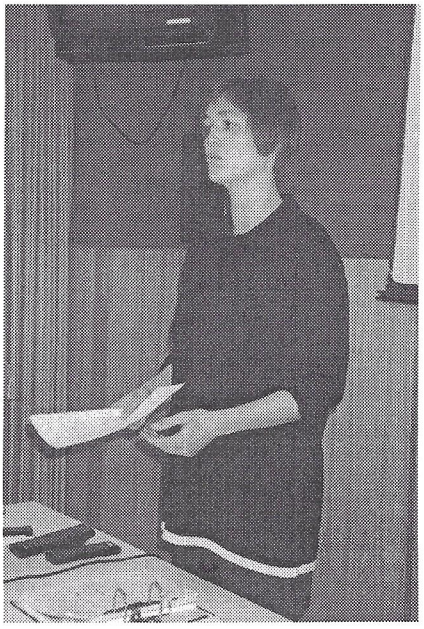

Janny Bolink při přednášce
Foto: Ing. Pavol Mazan

Přednáška paní Janny Bolink byla doplněna videoukázkou z průběhu dne v jenské škole v Eipe, kterou Janny Bolink živě komentovala.

V následné diskusi si účastníci vyjasnili řadu otázek a bodů týkajících se srovnávání možností jenského plánu v Čechách a v Nizozemí, hovořilo se i o některých metodických a didaktických problémech a také o osobnosti učitele a perspektivách vzdělanosti naší společnosti.

Vzhledem k přípravě pracovníků ÚJHS zpracovat a prosadit v rámci chystaného oborového a učitelského studia pedagogiky specializaci alternativní pedagogika, jejíž studium by umožnilo absolventům ucházet se o zaměstnání v netradičně vzdělávajících školách, byl odborný seminář o jenské pedagogice dalším inspirativním pokusem přiblížit tuto problematiku širší odborné veřejnosti ÚJHS, navazující na publikace PhDr. Jana Čapka, který se o didaktické aspekty jenské pedagogiky zajímá již několik let. Seminář byl díky aktivitě Petry Bořkovcové obohacen o studenty Pedagogické fakulty VŠP Hradci Králové.

doc. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
Ústav jazyků a humanitních studií

• studenti • AIESEC • studenti • AIESEC • studenti • AIESEC • studenti • AIESEC • studenti •

Cyklus osobností na Univerzitě Pardubice

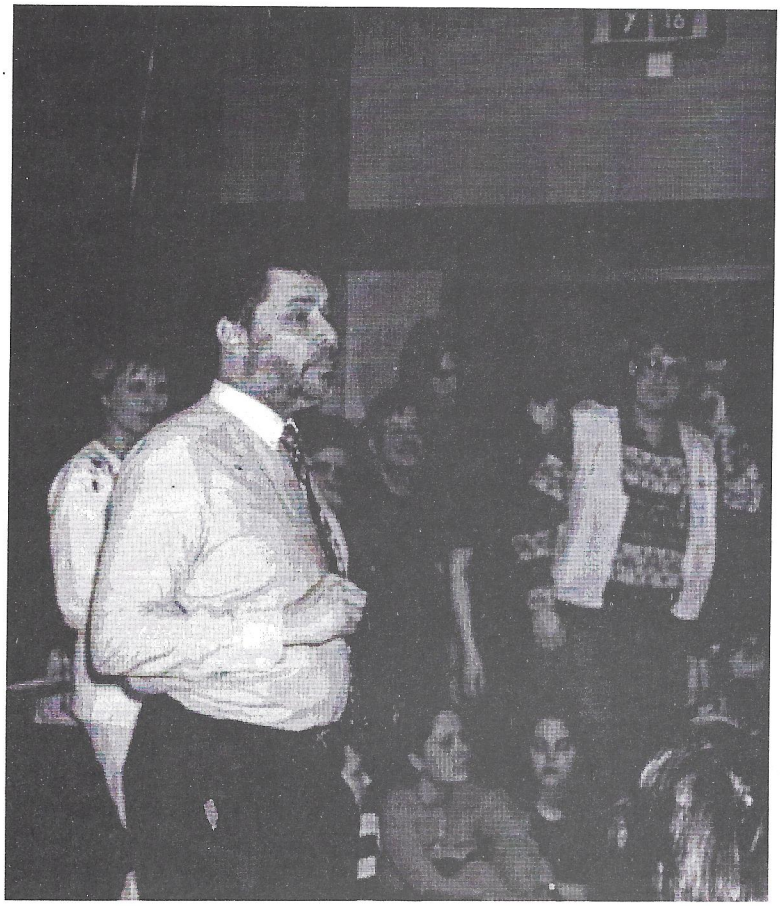

AIESEC Pardubice působící při Univerzitě Pardubice pořádá v rámci svých aktivit pro školní rok 1996/1997, projekt ***"Cyklus osobností"***.

Na přípravě se podílí dvě členky AIESEC - Edita Krejčí a Eva Zdražilová.

Jako první host na Univerzitě se představila **24. 4. 1997 doc. Jaroslava Moserová**, bývalá velvyslankyně ČR v Austrálii. Studenti se především zajímali o školství, kulturu a další zajímavosti z této pro nás exotické země. Beseda se konala v kongresové hale a účastnilo se jí 120 studentů.

8. 4. 1997 zavítal na Univerzitu známý sexuolog **MUDr. Radim Uzel**. Pan doktor nejdříve mluvil o sexualitě obecně, poté promluvil o pohlavních chorobách a nakonec odpovídal na dotazy studentů. Besedy se účastnilo 250 studentů.

14. 4. 1997 nás navštívil známý fotbalista **Ivan Hašek**, který nám vyprávěl o tom, jak Japonsko vidí fotbalista.

Co plánujeme dále? Navštíví nás pravděpodobně **MUDr. Cimický a MUDr. Vachoušek**. Kontaktovali jsme i **Martina Doktora, Radka Johna** a další.

Eva Lacinová
AIESEC Pardubice, Public Relations

Na přednášce doktora Uzla bylo nabito
Foto: Ing. Pavol Mazan

• studenti • rada • studenti • rada • studenti • rada • studenti • rada • studenti • rada •

Studentská rada Univerzity Pardubice

Studentská rada (SR) vznikla na sklonku roku 1996 z iniciativy studentských senátorů fakulty ekonomicko-správní, kteří vycházeli ze zkušeností jiných vysokých škol, kde podobné organizace již úspěšně pracují. Členy SR univerzity jsou studentští zástupci akademického senátu univerzity a senátů jednotlivých fakult a také zástupci kolejní rady.

Hlavní myšlenkou této studentské organizace bylo vytvořit podmínky ke vzájemnému dialogu nejen mezi studenty fakult, ale rovněž s vedením univerzity, fakult a správou kolejí a menzy.

Nový rektor univerzity naši snahu přivítal a nabídl studentské radě možnost zastoupení rady v kolegiu rektora, jehož prostřednictvím jsou studenti informováni o dění na univerzitě a kde mohou prezentovat názory studentů a hájit jejich zájmy.

V současné době SR usiluje o zařazení do statutu univerzity jako orgánu zastupujícího studentskou část akademické obce.

Pavel Kožený,
student 5. ročníku Dopravní fakulty Jana Pernera

Závěrečná zpráva
z 26-ti hodinového basketbalového maratónu 1997

Ve dnech 26. - 27. 3. 1997 se uskutečnil 26-ti hodinový basketbalový maratón, který pořádala Střední průmyslová škola chemická a Vyšší odborná škola chemická Pardubice ve spolupráci s Univerzitou Pardubice, která zapůjčila bezplatně prostory svojí tělocvičny na kolejích ve Studentské ulici na Stavařově.

Utkání mezi Sokolem Pardubice a třídou 4.B SPŠCh
Foto: Ing. Pavol Mazan

Myšlenka uspořádat tuto akci se zrodila minulý rok jako reakce na sportování Gymnázia v Pardubicích, které sehrálo podobný zápas na 24 hodin. Mysleli jsme, že studenti Gymnázia se připojí ke zdravému soutěžení, a proto jsme sehráli minulý rok 25-ti hodinový zápas. Předpoklad se nesplnil, dokonce se snesla na naší hlavu kritika ze strany gymnazistů, kteří si stěžovali v místním tisku a radiích, že: "Je chceme vyhecovat a oni se nedají a my jsme se přepočítali atd. ... Řekli jsme si, že toto sportování pojmeme jako zkoušku naší vůle, když každý rok přidáme k hodnotě času našeho maratónu hodinu času. Potom na jaře roku 2000 bude naše škola pořádat 30-ti hodinové basketbalové klání. To jsou představy do budoucna, ale vraťme se k právě proběhlému utkání.

Zúčastnilo se ho 18 družstev, minimálně po pěti hráčích či hráčkách. Z čehož vyplývá, že jsme mohli napočítat asi 90 aktivních hráčů a hráček. 14 družstev bylo chlapeckých a 4 družstva děvčat. Na rozdíl od minulého ročníku, kterého se účastnili pouze studenti naší školy, se podařilo sezvat příslušníky mnoha středních škol v Pardubicích. Byli to žáci ISŠ, Gymnázia, SPŠE, Univerzity, družstvo z Kolína. Tím se stal tento podnik veřejnou akcí pro mnoho studentů, kteří mohli tímto způsobem aktivně prožít svůj volný čas.

Celkem bylo sehráno 115 utkání po 13 minutách, chlapci sehráli každý 13 zápasů každý s každým a děvčata 12 mačů 4 krát každá s každou. To prezentuje téměř 3 hodiny čistého času na palubovce, umocněného nedostatkem spánku a nepravidelnými intervaly mezi zápasy. Když shrneme všechny poznatky, vyjde nám docela slušný sportovní výkon každého jednotlivce a družstva.

Zvítězili chlapci z ISŠ Pardubice, kteří evidentně něco s basketbalem společného měli, tím mám na mysli, že to byli určitě aktivní hráči. Z děvčat pak byla nejlepší děvčata 3. C třídy naší školy. Celý turnaj proběhl bez sebemenších organizačních problémů a nedostatků a byl úspěšně zakončen přesně v 17 hodin dne 27. 3. 1997 slibem účastníků a pořadatelů, že se za rok opět sejdou u podobné akce, ale o hodinu delší.

Součástí turnaje byla soutěž v házení trestných hodů. Zde zvítězili opět profesionální basketbalisté, když naházeli 11 resp. 10 úspěšných pokusů z 12 možných. Byli oceněni pěknými knižními cenami.

Celou akci sponzorovaly firmy: Synthesia a. s., která zakoupila oficiální dresy pro tento turnaj s logem, kterou při zahájení zastupoval generální ředitel Ing. Jaroslav Valoušek, firma HELIOS Pardubice, která věnovala knihy a PIVOVAR Pardubice, který zajistil občerstvení.

Závěrem nutno pochválit všechny aktivní i pasivní účastníky akce, kteří nemalou měrou přispěli ke zdárnému průběhu utkání.

Na shledanou za rok a o hodinu déle.

Mgr. Radek Kindl - organizátor akce
Pardubice, SPŠCh

Přehled sportovních a tělovýchovných akcí pořádaných v letním semestru

Leden:

- ✘ Výběrové lyžařské kursy - běh a sjezd (M + Ž)
- ✘ Víkendové zájezdy na hory (M + Ž)
- ✘ Zimní biatlon - Český pohár (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity v halové kopané (M)
- ✘ Střelecká soutěž - 5 + 1 (M + Ž)
- ✘ Lyžování - oblastní soutěž - sjezdové discipliny (M + Ž)
- ✘ Volejbal - oblastní soutěž (Ž)
- ✘ Basketbal - okresní soutěž (M)
- ✘ Stolní tenis - okresní soutěž (M)
- ✘ Lení hokej - přátelská utkání (M)

Únor:

- ✘ Akademické mistrovství - zimní orientační běh (M + Ž)
- ✘ Víkendové zájezdy na hory (M + Ž)
- ✘ Zimní biatlon - Český pohár (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity v halové kopané
- ✘ Střelecká soutěž - 5 + 1 (M + Ž)
- ✘ Lyžování - oblastní soutěž - sjezdové discipliny (M + Ž)
- ✘ Volejbal - oblastní soutěž (Ž)
- ✘ Basketbal - okresní soutěž (M)
- ✘ Stolní tenis - okresní soutěž (M)

Březen:

- ✘ Akademické mistrovství - lyžování, sjezdové discipliny (M + Ž)
- ✘ Zahájení vodácké sezóny (M + Ž)
- ✘ Jarní biatlon (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity v halové kopané - závěr (M)
- ✘ Střelecká soutěž - 5 + 1 (M + Ž)
- ✘ Basketbal - turnaj - memoriál Ing. Skřivánka (M)
- ✘ Basketbal - okresní soutěž (M)
- ✘ Volejbal - oblastní soutěž (Ž)
- ✘ Stolní tenis - okresní soutěž (M)

Hokejový tým univerzity Pardubice v sezóně 1996-97
Foto: archiv katedry

Duben:

- ✘ Aerobik - speciál - náborové cvičení (M + Ž)
- ✘ Víkendové vodácké zájezdy (M + Ž)
- ✘ Letní biatlon - Český pohár (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - basketbal (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - malá kopaná (M)
- ✘ Přebor univerzity - stolní tenis (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - střelba (pistole, kuše) (M + Ž)
- ✘ Přebor VŠ - fotbal - oblast (M)
- ✘ Přebor VŠ - orientační běh - oblast (M + Ž)
- ✘ Badminton - náborový turnaj (M + Ž)
- ✘ Volejbal - turnaj veteránů (M)
- ✘ Basketbal - okresní soutěž (M)
- ✘ Tenis - okresní soutěž (M)
- ✘ Stolní tenis - okresní soutěž (M)
- ✘ Softball - oblastní soutěž (M + Ž)
- ✘ Nohejbal - turnaj dvojic a trojic (M)

Květen:

- ✘ Akademické mistrovství - atletika (M + Ž)
- ✘ Akademické mistrovství - kanoistika (M + Ž)
- ✘ Akademické mistrovství - orientační běh (M + Ž)
- ✘ Akademické mistrovství - plavání (M + Ž)
- ✘ Akademické mistrovství - biatlon (M + Ž)
- ✘ Aerobik - speciál - náborové cvičení (Ž)
- ✘ Letní biatlon (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - basketbal (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - fotbal (M)
- ✘ Přebor univerzity - plavání (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - střelba - malorážka (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - tenis (M + Ž)
- ✘ Přebor univerzity - malá kopaná (M)
- ✘ Víkendové vodácké zájezdy (M + Ž)
- ✘ Softball - oblastní soutěž (M + Ž)
- ✘ Tenis - okresní soutěž (M)
- ✘ Volejbal - okresní soutěž - družstva A + B (M)

Červen:

- ✘ Víkendové vodácké zájezdy (M + Ž)
- ✘ Softball - oblastní soutěž (M + Ž)
- ✘ Tenis - okresní soutěž (M)
- ✘ Volejbal - okresní soutěž - družstva A + B (M)

Červenec:

- ✘ Letní výběrové kursy (M + Ž)
- ✘ Softball - oblastní soutěž (M + Ž)

Srpen:

- ✘ Vodáci - soustředění - vodní turistika M + Ž
- ✘ Softball - oblastní soutěž M + Ž

Mgr. Marcella Hrabincová
vedoucí katedry tělesné výchovy

Eva Erlebachová: 1. místo ve slalomu

Na mezinárodním akademickém mistrovství České republiky ve Špindlerově Mlýně získala studentka Univerzity Pardubice Eva Erlebachová zlatou medaili v obřím slalomu a stříbrnou ve slalomu. Na závěr sezóny v pravý čas zúročila nákladnou přípravu a nasbírala tolik potřebné FIS body. Poté s národním družstvem odjela na závody do Itálie a Švýcarska. Eva pochází ze Špindlerova Mlýna a na pardubické univerzitě studuje prvním rokem fakultu ekonomicko-správní.

Překvapil také Martin Forman třináctým místem v obřím slalomu a dvacátou pozicí ve slalomu. V rámci studentských závodů FIS (UNI Europa Cup) bude reprezentovat akademiky České republiky na Slovensku a ve finále v Polsku. Martin studuje první ročník dopravní fakulty.

(převzato z deníku Pardubické noviny, 2. dubna 1997, str.8)

• výročí • výročí • výročí • výročí • výročí • výročí • výročí • výročí • výročí • výročí • výročí •

85 let prof. Jng. Dr. Jiřího Mýla

Letošního dubna se prof. Mýl dožívá 85 let. I přes tento věk je stále čilý a plný zájmu o dění ve škole a na katedře. Snažíme se jej informovat o změnách na univerzitě dopisy a zasíláním informačních materiálů, jeho hlad po informacích však někdy ani nestačíme ukojit. Jeho trvalý zájem o vědeckou práci na naší katedře, pracovní elán a životní optimizmus je opravdu pozoruhodný a my všichni, jeho spolupracovníci a někteří i jeho bývalí žáci, mu to vše ze srdce přejeme.

Ač rodák z Prahy, vystudoval reálné gymnazium v Chrudimi. Do Prahy se však vrátil na vysokoškolská studia (VŠChT), doktorát v oboru anorganické a fyzikální chemie získal v r. 1936. Pracoval ve Spolku pro chemickou a hutní výrobu, od r. 1941 pak v Rybitví (jako vedoucí technologické výzkumné laboratoře, po 2. světové válce pak speciální elektrochemické laboratoře).

Po založení VŠChT v Pardubicích byl získán pro přednášení fyzikální chemie, v r. 1953 byl jmenován docentem a pověřen vedením příslušné katedry. Jeho přednášky byly poutavé a velmi zajímavé, stejně jako jím napsaná skripta byla na jedné straně exaktní a logicky stavěná, na druhé straně pak cílevědomě a důsledně ukazovala možnosti aplikací základních fyzikálně chemických zákonitostí v chemické praxi a v technologii. Od počátku se snažil také formovat vědecko-výzkumné zaměření katedry a dát katedře charakteristickou tvář. Byla to především problematika krystalizace z roztoku, zaměřená na pěstování monokrystalů a teorii růstu krystalů obecně. Toto pramenilo z jeho úzké spolupráce s ústavem Monokrystaly v Turnově (Turnov byl a je dodnes jeho trvalým bydlištěm). Spolupráce s tímto ústavem trvala prakticky dodnes, i když od poloviny 70-tých let na jiném poli. Skončila prakticky až zrušením oddělení silikátové chemie a celkovou redukcí až rozpadem ústavu v posledních letech.

V roce 1959 byl jmenován vedoucím nově zřízené samostatné katedry anorganické technologie, v r. 1966 byl jmenován profesorem, v r. 1970 zvolen do funkce prorektora pro vědecko-výzkumnou činnost. Na tuto katedru pak převedl úkol studia krystalizace. Tato problematika se v 70-tých letech transformovala do studia vlastností a aplikačních možností látek kapalně krystalického stavu, s ohledem na potřeby průmyslu a ústavu Monokrystaly pak také do studia polykrystalických oxidických látek a pigmentů. Vedle těchto dvou výrazných směrů se postupně profiloval i třetí, a to řešení potřeb průmyslu umělých hnojiv, zejm. vývoj nových ekologicky přijatelnějších typů. Jádro a podstata profilování katedry zůstaly zachovány dodnes. Dávají katedře specifický ráz, který i v dalším vývoji je katedrami a dnes ústavy sesterských škol plně respektován a uznáván.

Výuku technologie zakládal prof. Mýl důsledně na znalostech a poznatcích z fyzikální chemie a věnoval jí velkou pozornost. Je autorem mnoha skript a textů, věnovaných teoretickým základům anorg. technologie i technologii samé. Podílel se i na zakládání spec. výukového směru Výroba velmi čistých látek v 60-tých letech.

Katedru vedl prof. Mýl až do svých 65 let, na katedře pak pracoval až do svých 69 let, řadu let se i po této době zúčastňoval státních zkoušek, občas externě přednášel vybrané partie technologie. Byl zkušeným pedagogem, který vychoval dlouhou řadu absolventů a aspirantů. Dodnes se s mnohými setkáváme v různých, obvykle již významných postaveních a téměř vždy sklouzne řeč na vzpomínky na dobu studia, na školu. A co prof. Mýl? Vzpomínek je mnoho a jsou bohaté stejně jako bohaté byly nápady pana profesora, co dělat dále a jak vysvětlit právě tyto experimentální výsledky. Prof. Mýl překypoval nápady, dalo by se říci, že spíše chyběl dostatečný počet rukou a hlav, které by jeho nápady přetřídily a realizovaly. Co ještě říci na závěr?

Vážený pane profesore, k Vašemu výročí Vám všichni blahopřejeme. Upřímně Vám přejeme do dalších let především zdraví a dobrou mysl, spokojenost z dobře vykonané práce a životní elán.

Pracovníci katedry anorganické technologie
Fakulta chemicko-technologická

Kostelec u Heřmanova Městce

(dokončení ze Zpravodaje č. 6)

S některými místy jsou spjaty pověsti. Pověst má i Kostelec u Heřmanova Městce, je to pověst o rytířích Heřmanech a o vzniku znaku města Heřmanův Městec.

Ve stručnosti zní pověst takto:
Na tvrzi u Městce žil vladyka Heřman s dvanácti syny, a za nepokojů v zemi číhávali Heřmani u cest a olupovali pocestné. Nakonec je oblehlo královské vojsko, a Heřmani musili žádat pomoc od sousedů. Jejich posel měl po cestě utrhnout lupen lekna a ukázat jej sousedům jako znamení, že je zle, že na Heřmany přišlo veliké uleknutí. Heřmani s pomocí sousedů královské vojsko odehnali, a erbovní znamení zeleného lekna ve stříbrném štítě přijali za svůj erb. Jako městský znak zdědil po nich tento erb Heřmanův Městec.

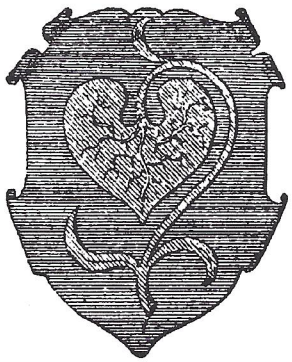

Erb s erbovním znamením lekna.
Znak města Heřmanův Městec.
A. Sedláček: Sbírka pověstí historických, Praha 1894

Loupení Heřmanů však pokračovalo, znovu přitáhlo vojsko, a Heřmani prchali z druhé své tvrze ležící u Městce, a to podzemní chodbou, na tvrz Kostelec. Královští přilehli ke Kostelci, vnikli do ohrazení, a Heřmani, kteří se vrátili do podzemní chodby, byli v ní královskými dostiženi a pobiti. Ale zanedlouho se jejich obraz, všech dvanácti klečících před oltářem, i s jejich erbem, objevil na epištolní straně presbyteria, a nezmizel ani po několikerém zabílení, takže je z kostelíka nic nevypudí. Potud pověst.

Každá pověst, jak známo, má historické jádro. Může to být místo, osoba, událost, věc, okolo nichž se tradicí nabalilo rozvinutí příběhu, neboť "pověst roste sama sebou". Pokusme se tedy pověst vztahující se ke Kostelci analysovat a přiblížit se tak k jejímu historickému jádru.

Pověst má dvě části. Jedna, stručnější, je pověstí vysvětlující vznik erbu držitelů Kostelce a Heřmanova Městce (je to historické, obě lokality skutečně držel jeden rod erbovního znamení lekna), i vznik znaku města Heřmanův Městec. Je to tudíž pověst erbovní.

Erb, jenž má ve štítě jako erbovní znamení jeden list lekna, je doložen pečetí Heřmana ze Zruče na listině z roku 1334 a dalšími prameny. Že se erb držitelů stal znakem městské lokality, je v našich poměrech věc zcela běžná, uveďme pro srovnání pouze jeden příklad, jsou to znaky měst Pardubic a Hlinska.

Rovněž není ničím zvláštním, že vysvětlení původu erbu hledá pověst v příbuznosti slov "lekno" a "leknout se", v jejich stejně znějícím kmenu. Etymologické, k příbuznosti a původu slov hledící výklady jsou časté. Nejstarší u nás etymologický výklad, tentokráte ale jména místního, "Praha", najdeme již u Kosmy.

V případě naší pověsti tu ale jedna zajímavost je, máme totiž před sebou vysloveně lidový prvek v pověsti, a to je právě tento etymologický výklad. Ne tím, že je etymologický, ale tím, že podtrhuje uleknutí Heřmanů.

Kdyby šlo o šlechtickou rodovou pověst, těžko lze předpokládat, že by vycházela z nemužného, nerytířského myšlení, z uleknutí, protože rytíř, rytíř bez bázně a hany, se lekat nemohl.

Rod erbu lekna si na rytířské tradici zakládal, vždyť nosili jména Heřman, Ojíř, Hereš. To první značí muže bojovníka či muže srdnatého, to druhé znamená muže, jenž své dědictví brání kopím, zbraní, to třetí jméno znamená statečný. (Nepodceňujme středověký smysl pro symboliku, většinou nám uniká!)

A budeme-li věřit výpovědi očitého svědka před soudem, jeden z členů rodu, shodou okolností také Ojíř (nikoliv ale Ojíř náš z let 1418 - 1437), se v okamžiku smrti nemužně nechoval, smrtelně byv raněn šípem z kuše, ještě tasil a vyrazil na protivníka.

Ten, kdo získal erb, je v rodové erbovní pověsti vždy mužem silným a statečným, to byla základní vlastnost, nikoliv urozený původ. Naopak, erby získávají v pověstech velmi často mužové neurození.

Druhá část pověsti se vztahuje k obrazu Heřmanů v kostele sv. Petra a Pavla v Kostelci. Tato malba skutečně existuje. Na epištolní stěně kněžiště je nástěnná malba, patrně ze čtrnáctého století, zobrazující devět postav (ne tedy dvanáct) klečících bojovníků, ty pověst pokládá za "rytíře Heřmany". Malba byla v minulosti zabílena, prokazatelně alespoň jednou, a pravděpodobně vícekrát; číslo dvanáct souvisí s počtem dvanácti apoštolů a má - ostatně stejně jako číslo devět - smysl magický. I tím zabílením se pověst kryje se skutečností.

K podzemní chodbě, tak jak ji chce pověst, budeme ovšem skeptičtí. Ne že bychom zásadně v existenci takových utajených východů nevěřili. Existovaly, neboť v případě obležení mohly umožnit styk s okolím a případný únik z objektu. Ale chodba vedoucí z Kostelce na tvrz, jež ležela v poloze v Mrticích severně od Heřmanova Městce, je až

příliš nepravděpodobná, chodba by musela být přes dva kilometry dlouhá.

Co však zcela vyloučit nelze, jsou v minulosti v Kostelci nějaké zemní práce, jež mohly narazit na onen utajený východ, a ten pak pověst změnila v podzemní chodbu vedoucí na druhou tvrz Heřmanů v poloze v Mrticích. Ostatně zemní práce, jež objevily potrubí, jímž se přiváděla k objektu voda, jsou doloženy, stalo se to při opravách kostela v roce 1897.

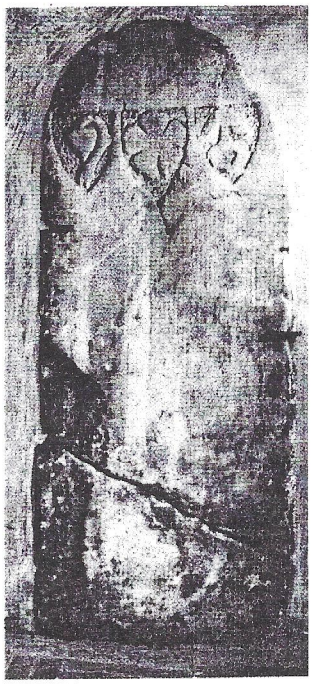

Erb s erbovním znamením lekna jako jeden z erbů na náhrobním kamenu Jana (?) z Ústí († 1361). F. Šmahel: Dějiny Tábora I/1, České Budějovice, 1988

Co ale prokazatelným historickým jádrem pověsti o Kostelci je, je osoba a její činnost. Je to onen "Hermannus de Kostela" z roku 1318, poháněný k soudu Hrabišem z Paběnic "pro škody způsobené požárem a zničením majetku v Cítkově a v Nerozhovicích, v držbě Hrabišově", jak zní půhonný zápis zemského soudu.

Čtenář tu patrně položí otázku: Je možné, že by se toto historické jádro, byť rozšířeno a "obaleno" dalšími fabulačními motivy, mohlo udržet po několik set let? Odpověď zatím bude znít: Jako historické jádro pověsti pravděpodobně ano.

Za současného stavu znalostí opírám tento názor o dvě skutečnosti. První je ta, že k uchování jména Heřman v pověsti nesporně přispělo přivlastňovací adjektivum "Heřmanův" v místním jménu Heřmanův Městec.

Druhá skutečnost je ta, že ono vypálení dvou vesnic nebylo ojedinělým zbůjným násilným činem Heřmanovým. Souviselo s událostmi, jež se odehrály v Čechách a na Moravě v prvním dvacítiletí čtrnáctého století, a zejména pak za sporů Jana Lucemburského se šlechtou. Zvláště rok 1318 byl bouřlivý, a Heřman se těchto akcí - jak víme z pramenů - zúčastnil. Na těchto v podstatě válečných událostech brala účast velká řada vladyků i větších šlechticů z východních (a nejen z východních) Čech, ti s sebou ovšem alespoň občas vedli i zbrojný lid, a to vše muselo ve vědomí a povědomí populace zanechat silné stopy. Tyto stopy se pak promítaly do historické paměti, a v našem případě, v Kostelci a v okolí, spolu s dalšími motivy (znak města, opevnění kostela, možné nálezy zbytků únikového východu a pod.) vytvořily pověst v té podobě, jak byla po prvé zachycena.

Uzavřeme tudíž tím, že cílem stati bylo seznámit čtenáře se sídlem jako s relativně novou fortifikovanou architekturou středověku, již jsme nalezli v méně známé lokalitě v regionu, v Kostelci u Heřmanova Městce. Narazili jsme při tom i na pověst a na možnost její konfrontace s historickou skutečností.

Studie spočívá na autorově výzkumu problematiky držby půdy a sídel šlechty a církve v předhusitském českém státě. Protože nejde o vědeckou studii, ale o popularisační stať, bylo upuštěno od poznámkového aparátu. Pramenný materiál, o nějž se stať opírá, jsou to především edice listin a desek zemského a dvorského soudu, i další literaturu nalezne čtenář v autorově studii o heřmanoměsteckém statku v seznamu doporučené četby.

Literatura k širšímu studiu:

A. Sedláček: Sbírka pověstí historických, Praha 1894, 1898[2], 1940[3], 1972[4]

M. Kolář - A. Sedláček: Českomoravská heraldika I, Praha 1902, 1996[2]

A. Sedláček: Českomoravská heraldika II, Praha 1925

V. Mencl: Panské tribuny v naší románské architektuře, Umění 13/1965

J. Teplý: Lapkové na českém východě, Československý časopis historický 18/1970

A. Hejna: Opevněná venkovská sídla doby přemyslovské v Čechách. Výsledky archeologického výzkumu z období 1965 - 1975, Archeologia historica 2/1977

T. Durdík: České hrady, Praha 1984

J. Teplý: Heřmanoměstecký statek koncem 14. století, Východočeský sborník historický 1/1991

I. Hrabětová: Erbovní pověsti v díle Bartoloměje Paprockého, Brno 1992

J. Frolík - J. Sigl: Počátky feudálního sídla u kostela sv. Petra a Pavla v Kostelci u Heřmanova Městce, Východočeský sborník historický 3/1993

doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc.
Ústav jazyků a humanitních studií

Vydala Univerzita Pardubice jako svou účelovou publikaci. Adresa redakce: nám. Čs. legií 565, 532 10 Pardubice, tel: 040-582 253, fax: 040-514 101, E-mail: propag@upce.cz, Šéfredaktor: doc. Ing. Jan Čapek, CSc.
Red. rada: PhDr. Tomáš Jiránek, Ing. Milena Foglarová, doc. RNDr. Bohdan Linda, CSc., Ing. Pavol Mazan, prof. Ing. Ivan Pavlík, CSc.
Grafická úprava a sazba: Ing. Alena Komárková. Tisk: Ediční středisko Univerzity Pardubice, květen 1997.